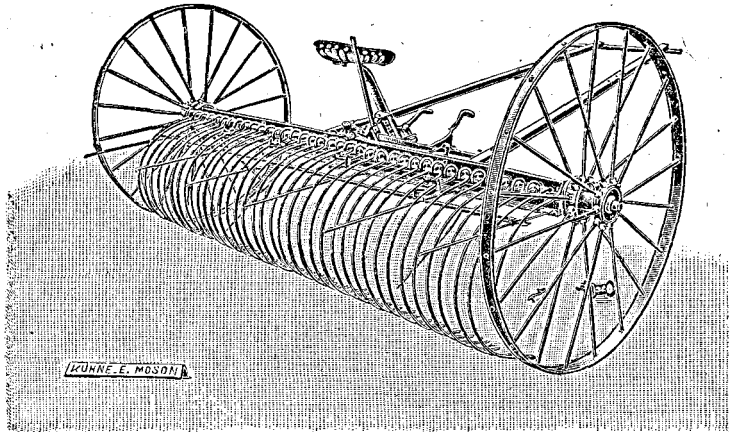
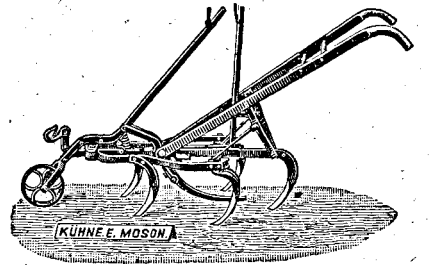

„KÜHNÉ” mezőgazdasági gépgyár r.-t. Mosonban.

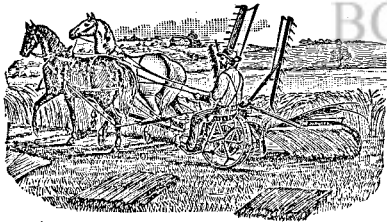

Egy- és többsoros kapáló- és töltögető-
eszközök, „Columbia” kultivátorok,
Herrmann-féle kukoricakapálók,
„Osborne” kaszáló- és aratógépek,
szénagereblyék. Cséplőkészletek járgány- és
motorhajtásra

Budapesti főraktár: VI., Vilmos-császár-ut 59.

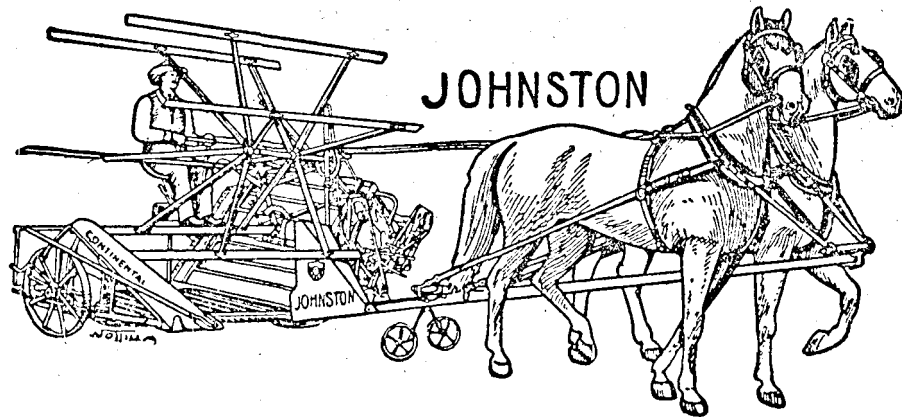
3007

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

„Johnston”

eredeti amerikai aratógépek ugy szerkezet, mint jó anyag tekintetében a legtökéletesebbek.

3152

Az előrelátható nagy munkashiány következtében ajánljuk „JOHNSTON” gyártmányu
amerikai aratógépeink sürgős beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal
Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges. — Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf — Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.

Patkánin

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatású találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZO-intézet Kérjen ajánlatot

Viharálló, rozsdavédő,

legjobb mindennemű vasszerkezetek mázolására! Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádogtetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandelaberek

vasrácsok, vasajtók mázolására.

Minium-alapozás nem szükséges.

Mintamázolattal, prospektussal, szinkartyáva szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Eladó

egy teljesen új amerikai rendszerű

arató

kéveköttő-gép.

3196

Cím a kiadóhivatalban.

Középkoru, hadmentes, nős, kiscsaládu

gyakorlati gazdatiszt

23 évi általános jó praxissal és bizonyítvánnyal, ki egy 3000 holdas birtokot önállóan kezel,

azonnalra

tiszti vagy ispáni állást keres.

Beszél magyarul és románul.

Címét megmondja a kiadóhivatal.

3193

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módok szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok djarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfeleslegből. közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok bejuttatandók közvetlenül az igazgatóságához, vagy az ország minden helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.—	K
Tartalékok	3,357.603.—	
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tűzkárokból	10,740.000.—	
jégkárokból	5,042.000.—	
Biztosított érték tűzben 1912. évben	860,000.000.—	
jégben 1912. évben	63,000.000.—	
Eletűzlet állománya	15,240.080.—	

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyző Társulat utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiházasítási (önálló-ítási) segélybiztosítások eszközöltenek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 3012

Lutz Ede és Társa

3010 III. festékgyára

BUDAPEST, VII. ker.,

Örnagy-utca 4. szám.

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

3011

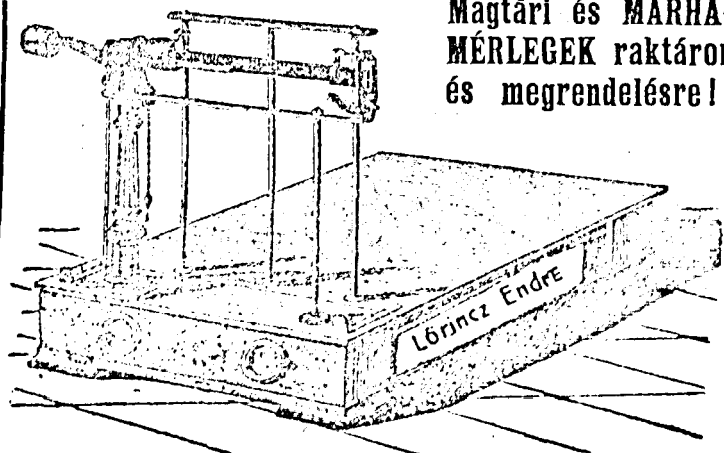
Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet

Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8-ik szám.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR, HOSSZU-UTCA 26. SZ.

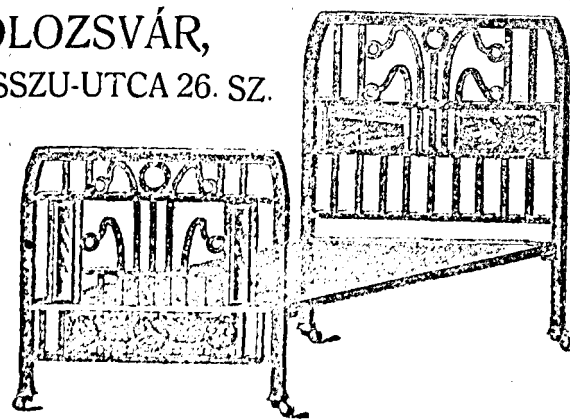

Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sátrácsok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak! Szakszerű tökéletes munka!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
½ ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJEBLENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A középosztály küzdelme	191
Pazarlás. Ország Róbert	191
A növénynevelés jelentősége a háboru alatt és az azt követő időben. Grabner Emil	192
Kisebbszakközlemények	193
Kormányintézkedések	193
Irodalmi szemle	193
Vegyes közlemények	194
Hirdetések.	

A középosztály küzdelme.

Ebben a világháboruban, amelynek a szörnyűségei megérintenek minden ideget, minden érzelmét, amely nem hagy semmi emberi vonatkozást érintetlenül: a középosztály szenved legtöbbet. Szünet nélkül a háboru magyar terepén, ahol ez az osztály új kialakulásban volt, ahol annak magvát a tisztviselői osztály képezte, amely nem éppen egészségesen, de hajtva az állami tulterjeszkedéstől, folyton növekedett, de vagyoniilag nem gyarapodott. Nagyon természetes, hogy ilyen tengő-lengő állapotban tartalékokat sem tudott magának gyűjteni, mert amit a magyar államtisztviselő tehetett, nem volt egyéb, mint csöndes rezignációval számítás a nyugdíjra, ami egyetlen nagy jótéteménye ennek a státusnak. Az is igaz, hogy ez a nyugdíjra való számítás meleg fészke volt az energiák elsenyvedésének és igen sok embert nyugtázott le.

A háboru a legcsekélyebbre csökkentette le a pénz vásárlóképeségét és a legmagasabbra emelte minden, az emberi megélhetéshez szükséges anyagnak a forgalmi értékét. Ebben az értékcsökkenési és értékemelkedési malomban örlődik most az egész magyar középosztály, amely a megélhetés nehéz problémájával nem keservebb küzdelmeket vív meg minden nap, mint a harctéren küzdő vitéz hadsereg. Ez vértelen, fegyvertelen, puszkapormentes harc, de annak épp úgy meg vannak a maga borzalmai, mint annak a küzdelemnek, melyben fegyverek ropognak, ágyuk dörögnek és kardok villognak.

Ma minden középosztálybeli családnál megtelepedett a szükség, a nélkülözés. Igazán rejtély, hogy a tisztviselők, akiket soruk nem eresztett túl a IX. díjosztályon, különösen a fővárosban, hogy tudják mindennap elintézni a legnagyobb kérdést: a megélhetés kérdését. A hitelélet megszűnt, adósságot csak a legraffináltabb formák között lehet csinálni, a megoldás nem kereshető egyébben, mint abban, hogy ez a

jobb sorshoz szokott osztály, hozzászokik a nélkülözéshez.

Ez megy is bizonyos fokig, mert az már most megállapítható, hogy a világháboru meg fog bennünket tanítani életmódunknak olyan takarékos berendezéséhez, amit képtelennek hittünk ebben a tejmel-mézrel folyó országban, ahol a valódi és reális életre mégis csak az ébresztette föl az embereket, hogy itt az emberi ellátás még nehezebb, mint azokban az országokban, amelyekben kevés a termés, de jobb a közgazdagság.

Ennek az országnak a gerince a középosztály. Ez fejlesztette azzá, ami most, ez érlelte meg benne az erőt, mellyel elene tud állani annak az elementáris hatalmakkal dolgozó támadásnak, mely most ostromolja.

Ennek a középosztálynak, ha súlyos sebekből gyógyultan is, de mégis épen, egészségesen kell kiképzülni a világháboru bajából. Mert ez a most minden ádáz bajjal és veszedelemmel küzdő középosztály biztosítéka az egész magyarságnak, ez az államalkotó és államfentartó elem, amelyet nem lehet helyettesíteni új képződésekkel, sem valami külföldi behozatallal, amire a magyar mindig nagyon hajlandó volt.

A sok gond között, amely egészen természetesen rányomaskodik a kormányra, nem utolsó az, hogy ennek a középosztálynak a háboruban vett sebei miként gyógyíthatnak. Mert lehetetlenség, hogy Magyarország ép és egészséges középosztály nélkül megoldhassa a reá váró feladatokat.

Pazarlás.

I.

A háborus állapotok arra utalnak, hogy minden gazdasági ténykedésünket szigorú felülvizsgálat alá vegyük és ott, ahol hiányosságok vannak, szüntessük azokat meg, ha lehetséges.

Nagy küzdelmeink végleges sikere a már eddig is kitünően bizonyult harcképességünk változatlan folytonosságától függ, ez utóbbi pedig szoros kapcsolatban van úgy a hadiszerek gyártásához, mint pedig az emberek és állatok táplálkozásához szükséges anyagoknak rendelkezésünkre álló készleteivel. Ismeretes, hogy Anglia szövetségstársunkat Németországot, a kiegészítés pokoli ötletének megvalósításával kívánta megtörni. Németország tudva levően a tengerentúlról szerzi be nyersanyagszükségletének tekintélyes részét, gondoskodásnak kell tehát történnie azon hiányok pótlásáról, amelyek tengerentúli ösz-

szeköttetései megszűnésével beállottak. Szövetségesünk eme gondjainak egy része ránk is hárul és terményeinkből azt, ami a mulhatlanul szükségesen túl feleslegként mutatkozik, készséggel kell átengedni hű szövetségesünknek.

Németországban közvetlen a háboru kitörése után megállapították azokat a rendszabályokat, amelyeknek életbeléptetése az angol kiegészítési hadjárat ellensúlyozására szükségesnek mutatkozott. Tudományos alapon a legnagyobb részletességgel foglalkoztak a lakossági megélhetésének biztosítására vonatkozó összes kérdésekkel s így p. o. gondos számítások alapján megállapítást nyert az, hogy Németország lakosságának megélhetéséhez szükséges, egyenként napi 3000 melegegységet alapul véve, évenként 56.75 millió kalória. Ezen melegegységeknek előállításához szükséges tápanyagok okos és takarékos felhasználását és előteremtését célozták a különféle hatósági intézkedések, amelyek helyességét és szükségességét Németország lakossága kelendő időben meg tudta érteni, úgy, hogy e bölcs előrelátásnak eredményei már az, hogy a háboru tizedik hónapjában a lakossági és a hadsereg élelmezésében még semmi nemü aggodalmat okozó zavar nem állott be.

Bennünket békés időben az emberi és állati táplálék megszerzésének súlyos gondjai nem gyötörnek, hisz mezőgazdasági termelésünk még az ugynevezett rossz termések éveiben is a szükséglet meghaladja. Azonban a dúló világháboruban nemcsak magunkról kell gondoskodni, hanem szövetségesünkről is és súlyos feladatok előtt állva, el kell tüntetnünk mindazokat a nehézségeket, amelyek a mezőgazdasági termelésünk teljes kihasználását megakadályozzák.

Természetes, hogy agrárpolitikánkat egy napról a másikra nem változtathatjuk meg és a »többtermelés« jellegű alá tömörülő és a föld termőerejét jobban kihasználó gazdálkodási rendszerek meghonosulása is csak évek folyamán tervszerűen végzett előkészítő munkának lehet az eredménye. Vannak azonban könnyen és gyorsabban kiküszöbölhető hiányosságok, azt akarom e sorokban bebizonyítani és ezért avval fogom kezdeni, amivel tulajdonképpen e cikket befejezni óhajtottam volna.

Hibás cséplőgépek használata folytán beálló szemvesztések a gabonaneműekben óvatosan számítva, évenként körülbelül egymillió métermázsát tesznek ki, ami a mai árakat alapul véve, körülbelül 37 millió koronának felel meg. Ez a gabonamennyiség és ez a pénzösszeg megmenthető volna, ha a régebbi szerkezetű vagy elha-

A nagy munkáshiányra való tekintettel szerezzük be a „Sidedelivery” kombinált rendsorgyűjtő és szénaforgató gépet. Használható: 1., mint a rendsorokat oldalt lerakó **rendsorgyűjtő**, 2., mint a rendsorokat önmagukban egyuttal meg is forgató **rendsorforgató**, 3., mint **szénaforgatógép** és 4., mint **rakáskészítőgép**. Legelőnyösebben beszerezhető a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
(Budapest, V. Alkotmány-utca 29. szám.)

Legnagyobb választék és legjútányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédlő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

nyagolt állapotban levő cséplőgépek helyébe új cséplőgépek kerülnek.

Mint hogy az alább közlendő számításaim szerint az új gépek beszerzése körülbelül 55 millió koronába kerülne, a régi gépeknek új gépekre való felcserélése által — ami egy év alatt természetszerűleg nem történhetne meg — mezőgazdasági gépiparunk is hatalmas lendületet venne. Az ipar támogatásával káróltva azonban a mezőgazdaság elsősorban a saját érdekeit szolgálja, mert egy évi szemvesztés a mai árak alapján a gépek beszerzési értéke 65 %-ának felel meg. A mezőgazdaságra és az iparra háramló közvetlen haszonon kívül talán még fontosabb az elveszendő egy millió métermázsza gabonának megmentése.

A számításaim alapját képező gondolatmenet a következő:

Magyarországon az 1908—1912 között lefolyt öt év alatt termelt évi átlagban 81.200.000 q gabona.

A cséplőkészletek száma, amelyek ezen gabonanemű kicséplésére a gazdaközönség rendelkezésére állott, a következőképp határozható meg:

Mezőgazdasági gőzkazánok száma iparfelügyeleti jelentések szerint 22,289 volt és gyakorlati becslésem szerint ebből 20,000 volt olyan lokomobilkazán, amely cséplőgépeknek szolgált motorikus erőt. Benzinyersolaj- és ehhez hasonló üzemű cséplőgépek, motorok által meghajtott cséplőgépek száma mintegy 10,000. Ezen számok megállapításánál gyakorlati tapasztalásaimra kell támaszkodnom, miután statisztikai feljegyzések nincsenek.

Ezek szerint van tehát összesen 30,000 motorikus erővel hajtott cséplőgép.

Ha a cséplőgépek átlagos napi munkaképességét 90 q-ban határozzuk meg, úgy a 30,000 cséplőgép naponta el tudná csépelni körülbelül 2,700,000 q gabonát, vagyis az ország egész gabonatermését, 81,200,000 q-t harminc nap alatt tudná elcsépelni.

(Folytatjuk.)

A növénynemesítés jelentősége a háboru alatt és az azt követő időben.*

Irta: Grabner Emil.

I.

A háboru fokozott mértékben szükségessé tette, hogy az ország termelőképességét minden rendelkezésünkre álló eszközzel, minden erőnk felhasználásával növeljük. Ugy az egyes gazda, mint az egész ország gazdasági jóléte, vagyamosodásunk és közte-

* Szerzőnek külön füzetben is megjelent, május 19-én Budapesten tartott előadása.

herviselő erőnk azon mulik, hogy milyen termelőképességet vagyunk képesek kifejteni a közeljövőben és az azt követő távolabbi időszakban. Mindezt a messze kiható feladatot a magyar föld termelőerejének kell elsősorban megoldania, mert bár már eddig is, de ezután hatványozottan nagyobb mértékben szükségünk van arra, hogy a magyar föld »többet teremjen«.

Ha aratás idején megfigyeljük az ország kereső osztályainak csaknem lázas érdeklődését az aratás eredménye iránt, fogalmat alkothatunk arról, hogy milyen hatóereje van egész közgazdaságunkra annak, hogy mennyit terem a magyar föld. Ha jó termésünk van, jobb az ország vagyoni mérlege, jobb a kereskedő és iparos keresete is: mezőgazdasági ország vagyunk és a mindenkorai termések nagyságán mulik a jólétünk és fog mulni még számos évek sorozatán át. Nem is szölok arról, hogy a háboru folyamán megismertük azt a nagy erőt, ami abban rejlik, hogy saját élelmi-szükségletünket önmagunk termeljük, még inkább fontos az, hogy ez a főjövendelmünk és ez az ország vagyamosodásának alapja. Ha jó termésünk van: békés időben is aktív az ország kereskedelmi mérlege, jobbák a kereseti viszonyok; ha rossz, akkor megakad számos közgazdasági ágazatban a továbbfejlődés és sok tekintetben gyenge tengődéssé változik.

Ezért, mezőgazdasági termelőképességünk fokozását az ország közgazdasági fejlődésének tengelyeként nevezhetnénk és ezt a kérdést, minden erőnk megfeszítésével minél rövidebb időn belül megoldanunk kell.

Szerencsés körülmény — bár ne úgy volna — az, hogy az ország átlagtermései még olyan alacsony szinten állanak, hogy azt az egész ország területére viszonyítva, a kétszeresére emelni, nem utópia. Céltudatos munkával feltétlenül biztosíthatjuk azt, hogy az ország mai 6—7 q-nál alig nagyobb kat. holdankénti búzatermése 12—15 métermázsára emelkedjenek és akkor nem 40 millió, hanem kétszer annyi búzatermésről számolhatnak be az ország terméséről szóló évi jelentések.

Amily óriási fokú fejlődést jelentene ez az ország közgazdaságában és vagyoni erejének növekedésében, éppen olyan mértékben megvan ennek a lehetősége nemcsak a búzánál, hanem a többi gazdasági növénynél is, mert azok termése sem áll azon a fokon, amelyen állnia kellene.

A fentiek hordejejének méltányolására elegendő az, ha figyelembe vesszük, milyen hatalmas pénzértéket képvisel egy ilyen foku termésemelkedés, mely egyedül a bu-

zánál számos millióval több jövedelmet szolgáltathat az ország közönségének.

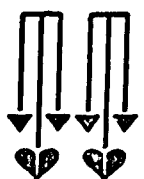
Nem csekély dolog ez és annál nagyobb jelentőségű, mert megvalósítható, anélkül, hogy ezáltal a termelési költségek túlságos mértékben fokozódnának, mert csaknem ugyanannyi, de jobb munkával a termésátlagainkat említett mértékűre emelhetjük.

Ennek mindenestre feltétele a jobb megmunkálás és a belterjesebb trágyázás, de ezekkel egyenlő, vagy még inkább fokozottabb mértékben az, hogy valóban jó, termőképes növényfajtáink legyenek, amelyek nemcsak nagyobb termést adnak, hanem azt egyuttal biztosan megtermik, vagyis a mi viszonyainknak megfelelők.

Ezt csakis a hazai viszonyaink között végzett nemesítéssel érhetjük el, mert csak így lehet az ország különböző vidékeinek megfelelő növényfajtákra feltétlen bizossággal szert tennünk és csakis így lehetséges az, hogy a jobb talajmunka és trágyázás eredményeit hatványozott mértékben kihasználjuk.

Ennek az értékére bőséges adatokat szolgáltatnak a nyugateurópai országok tapasztalatai, amelyekben a termések mondhatnám rohamos fokozását elsősorban azal érték el, hogy jobb és termőképesebb fajtákat létesítettek, de a legújabb közlések szerint már Ausztrália is azon a fokon áll, hogy eddigi 8—10 q hektáronkénti búzatermését, a jobb és viszonyainak megfelelőbb fajták létesítésével, gyakorlati tapasztalások eredményei szerint: hektáronként 25—28 q termésekkel fogja felcserélni, ezért az ország termelőképességének fokozása terén a legfontosabb és alapvető feladat a növénynemesítésre vár. Csak emlékeznünk kell arra, hogy milyen hatalmas arányú fejlődést nyert az ország állattenyésztése a külföldi jobb szarvasmarhafajták meghonosításával, hogy mérlegelhessük annak horderejét, mennyivel nagyobbá válhatik az ország termelőképessége a jobb növényfajták létesítése útján, de jobb növényfajtát ma már vajmi kevés olyant importálhatunk, amely többet ér, mint a nálunk honos fajták, mert ami jobb és viszonyainknak megfelelő fajta volt, azt már termelik az országban. Ezek is lényegesen javították a terméseredményeket, mire elég példa a rozs, árpa, zab és a burgonya meghonosított fajtáinak termelőképessége, de nem olyan mértékben, mint amilyen mértékben az lehetséges volna, abból az egyszerű okból, mert ezek a fajták más természeti viszonyok között létesítettek, minek folytán a mi viszonyaink között gyorsan elfajtáznak és gyengébb termőerejűkké válnak.

Mig tehát: egyrészt az ország ter-

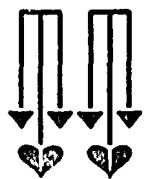

Igen fontos minden gazdának, hogy a legújabb szerkezetű **Kalmár rendszerű kukoricza**

morzsolót használja, mert ezzel a legtökéletesebb munkát gyorsan végezheti, nem töri a csutkát, nem hagy rajta

szemet, könnyű járatu és olcsó. **Kalmár Zs. és Társa** különleges

Kérjen árjegyzéket közvetlenül tisztító **gépgyár és vasöntöde, Hódmezővásárhely.** ::::::::::::::

melőkéességének fokozását a nemesített növényfajtákkal bizonyosan elérhetjük, másrészt ezt legteljesebb mértékben úgy biztosíthatjuk, ha a belföldön létesítünk viszonyainknak megfelelő növényfajtákat, a mivel egyuttal azt is biztosíthatjuk, hogy azok állandóbban jók és termésük tartósabban nagy lesz, vagyis nem olyan, hogy egyik évben sokat, más rossz évben csaknem semmit sem terem, hanem a mi viszonytagságos időjárásunk alatt létesítve, ennek megfelelően rossz években sem hagyja a gazdát cserben.

Erre vonatkozólag örvendetes példaként szolgálhatnak a magyar buzanemesítés eddigi eredményei. Ismeretes, hogy ennek a néhány év óta folyamatban levő munkánknek eredményeként rendelkezésünkre áll számos olyan nemesített buza, amelyek a magyar buzából lettek kitenyészítve és annál számos irányban, elsősorban termőképességükben, de részben rozsdállóság és szalmaszilárdság tekintetében is jobbak, tehát a magyar buza, melynek termelési értékéről még néhány évvel ezelőtt sok rossz véleményt hallottunk és olvastunk, tetemesen tökéletesíthető, de éppen így tökéletesíthetjük a többi növényfajtáinkat is, csak céltudatos és szakszerű munkára van szükségünk, hogy néhány éven belül mezőgazdaságunk termelőképességének fokozását a növénynemesítés útján elérhessük.

Az ezen a téren felmerült feladatokat rövidesen a következőkben részletezhetem:

A buzánál egy a magyar, mint a diószegi és somogyi tarbuzákban már számos olyan új fajtánk van nagyobb mennyiségben, amelyek eddigi szántóföldi kísérleti tapasztalataink szerint kat. holdanként átlagosan 2—3, kedvező viszonyok között 4—5 q-val többet teremnek, mint a régi fajták. A nehézség ezek elterjedése körül abban mutatkozik, hogy részben vidékenként, de még inkább gazdaságoként nem ugyanaz, hanem egyik helyen az egyik, más helyen a másik nemesített buza mutatkozik jónak és egyes új fajták egy helyen semmi, más helyen nagyon jó többtermést adnak. Ennek ellenére vannak már nagyobb számban olyan gazdaságok, amelyek ilyen nemesített buzát beszerelve, három év óta legjobb sikerrel, több száz holdas területeken termelik azt.

Az eddigi tapasztalatok szerint, a már létező nemesített buzák többtermését átlagosan kat. holdanként 2 q körülire becsülhetjük. Ez a fajták általánosabb elterjedése esetén az ország 6 millió kat. hold évi buza vetésterületén évi 12 millió q többtermést jelent, tehát csak 20 korona q-kénti árral értékelve: évi 240 millió korona több bevételt, kívánatos tehát, hogy ezek a fajták minél rövidebb idő alatt, minél szélesebb körben elterjedjenek.

Ezzel azonban nem értünk el a magyar buzanemesítés végső céljához, mert a már létező nemesített buzák még nagyon fejlődőképessé és úgy a termőképesség fejlesztése, mint a termések biztossága érdekében: a rozsdállóság fejlesztése és számos egyéb tulajdonság jobb kifejlesztése érdekében, tovább kell dolgoznunk és erre megvan a biztos alapunk a keresztezésekben, amely uton már eddig is biztató eredmények mutatkoznak, csak kiterjedtebb mértékben, nagyobb anyagi erővel kell a munkálatokat végrehajtanunk, hogy lehetőleg rövid idő alatt adhassunk át a gyakorlati termelőknek olyan új fajtákat, amelyek az eddig létesítetteknek is többet érnek.

Amiként a buzafajták nemesítése terén értékes és pozitív eredményeket mutathat fel a magyar nemesítők munkája, éppen úgy megállapíthatjuk azt hasonló fokban a zab és árpa nemesítése terén is, bár ezek nemesített fajtái csak a legközelebbi jövőben

kerülnek forgalomba. Szép eredményeink vannak a rozs nemesítése terén is, de a kalászos gabonafélék közül ennek nemesítése a legkevésbé fejlett.

Eme növényeken kívül tengeri nemesítésünk kifejlesztése ugyancsak elsőrendű fontossággal bír, nemcsak az emberi élelem, hanem a hizlalás és hústermelés szempontjából is és bár néhány kiváló nemesítőnk igen szép sikerrel dolgozik a tengeri tökéletesítésén, azok fajtái lófoguak és így a sima, valamint a keményszemű tengerifajták nemesítésére még igen nagy szükségünk van.

(Folytatjuk.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A peronoszpóra ellen való védekezés szempontjából a következő megszívlelendő tanácsokat adja a szőlőgazdáknak Istvánfi Gyula dr. tudományegyetemi r. ny. tanár, az ampelológiai intézet igazgatója:

»A m. kir. központi szőlészeti kísérleti állomás és Ampelológiai Intézet figyelmeztetné kívánja a szőlőgazdákat, hogy a peronoszpóra elleni védekezés terén — tekintettel a változó-kony, sok helyen zivataros időjárásra, valamint a rézgálicnak mindenfelé, nemcsak nálunk, hanem az összes többi szőlőművelő országban tapasztalható kisebb-nagyobb hiányára: igyekezzenek a permetezés körül a lehető legnagyobb takaréksággal eljárni. Az Ampelológiai Intézet ezért azt ajánlja a szőlőgazdáknak, hogy a rézgálicot a lehetőségig úgy osszák be, hogy abból legalább a szokásos három főpermetezést (a virágzás előtt, a virágzás utánit kötéskor s a zsendülés körül) okvetlen elvégezhesék. Amikor pedig az esők, zivatarok általi lemosások a permetezés ismétlését, a kisegítő permetezések közbeiktatását teszik szükségessé: akkor vegyék igénybe takarékságból ezeknek céljaira a vasgálicos leveket. Így azután ha összesen 10 kg. rézgálicot számítnak a három fő permetezésre, kellő beszállással megküzdhetünk a peronoszpórával, még ha nedvesebb is lesz az időjárás a nyáron. A vasgálicnak a permetezés körül legcélszerűbb felhasználását az Ampelológiai Intézet által kiadott »Tájékoztató«-ból lehet megtanulni, amelyet az intézet mindenkinek díjtalanul megküld, aki ez iránt hozzája fordul, címe: Budapest, II., Debrői-ut 15. szám. Ez alkalommal azt is szívére kell kötnünk a szőlőgazdáknak, hogy permetezőlétesítés céljából a vasgálicot és a rézgálicot összekeverni nem helyes, mert mindenik csak külön-külön alkalmazva felel meg legjobban céljának.«

Fűtés papirossal. A berlini háziasszonyok, mint a Szegszárdi Nyomdaipar írja, az újságpapírost 36 óráig vízben áztatják, azután gombócformára összenyomják és megszáritják. A száradás után ez a papiranyag éppen olyan fűtőanyag, mint a szén. A papirgombócok sem égnek lánggal, hanem mint a szén, izzanak. Különösen jó fűtőanyag az ilyen papiros akkor, ha brikettel keverik. Három papirgombóc és egy darab sajtolt szén állítólag bőven elégséges arra, hogy egy font húst kitűnően megfőzzenek vele.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Valamennyi gazdasági egyesüetnek.

Győzelmes csapataink által az ellenségtől nagyobb mennyiségű vasvilla zsákmányoltatván, ezt a zsákmányt a gazdaközönségnek kedvezményes áron és az alábbi feltételek mellett a gazdasági egyesüetlek útján rendelkezésére bocsátom.

A kérdéses villák a kisbéri m. kir. ménesbirtokon vannak elhelyezve és fajták szerint a következő egységáron adatnak át az egyesüetnek:

1. 2 águ közönséges vasvilla darabonkint 30 fillér.
2. 3 águ közönséges vasvilla darabonkint 60 fillér.
3. 4 águ közönséges vasvilla darabonkint 80 fillér.
4. 4 águ közönséges vasvilla (a normálnál jóval nagyobb ágakkal) darabonkint 1 korona.
5. 2 águ közönséges vasvilla darabonkint 1 korona 10 fillér.
6. 3 águ (amelyből egy ág az alsó két ággal mintegy 35—40 fok szög alatt szemben áll) á 30 fillér.
7. 4 águ (amelyből egy ág az alsó három ággal mintegy 34—45 fok szög alatt szemben áll) á 40 fillér.
8. 5 águ (amelyből két ág az alsó három ággal mintegy 35—40 fok szög alatt szemben áll) á 50 fillér.
9. 6 águ (amelyből két ág az alsó négy ággal mintegy 35—40 fok szög alatt szemben áll) á 60 fillér.

A villák vasuti szállításának költsége az egyesüetet terheli.

A kisbéri ménesbirtok igazgatóságát ugyanezen szám alatt egyidejűleg kiadott rendelettel utasítottam, hogy az egyesüet ezirányú kérelmére a megjelölt minőségű villákból fenti egységárok utánvételezése mellett küldjön mintát.

Felkérem ezek után az egyesüetet, hogy szükségletét esetleg a minták betekintése alapján sürgősen állapítsa meg és egy tételben, illetőleg összes szükségletét egyszerre mielőbb rendelje meg, mert kisebb tételek csomagolására és expedálására a jelenlegi viszonyok között a ménesbirtok nem vállalkozhat, de a megrendelések elaprózása a mostani szállítási nehézségek miatt sem volna kívánatos.

A villák ára előzetesen beküldendő a kisbéri ménesbirtok igazgatóságának, mert a szállítás a megrendelés sorrendjében ugyan, de csak az esetben fog eszközöltetni, ha a villák ára előzetesen kiegyenlített nyert.

Végül értesitem a t. egyesüetet, miszerint a kérdéses villák értékesítéséből befolyó összeget a hadjárattal kapcsolatos jótékony célra szándékozom fordítani.

Budapest, 1915. évi június 4.

Ghillányi s. k.

IRODALMI SZEMLE.

A földművelő Magyarország és a világháború. E cím alatt dr. Czettler Jenő egy tanulmányt irt, amelyben a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján kimutatja, hogy Magyarország katonai és mezőgazdasági ereje mily döntő szerepet játszik a világháborúban. Fejtegetésének eredményei alkalmasak arra, hogy Magyarországnak súlyt biztosítsanak a jelen háború befejezése után is, amikor bizonyára hosszú ideig katonai szempontok lesznek irányadók minden ország erejének megítélésénél. A mezőgazda Magyarország harci értékét elsősorban az biztosítja, hogy a mezőgazdasági népesség természetes szaporodása sokkal nagyobb, mint a városoké s így több katonát állít, ezen kívül az ujoncozásnál is az alkalmassági arányszám sokkal kedvezőbb, mint az ipari államoknál. A szerző továbbá tudományos alapon bizonyítja, hogy a mai hosszú kiéheztetésre alapított háborúban nem lehetne bármily nagy katonai felkészültség mellett sem a központi hatalmaknak győzedelmeskedniök, ha Magyarország mezőgazdasága Ausztriát kenyérral és hussal, Németországot pedig lóval és gyapjával nem látná el. A szerző eme tényből a háború utáni gazdasági politikára is következtetést von le, sürgeti a parcellázást, a falu közegészségiségének megjavítását, a vámvédelem fentartását és a mezőgazdasági üzemekbe, miként a németek tel-

ték, nagyobb tőkének beruházását. A füzet külön lenyomat a Budapesti Szemléből, ára egy korona. Kapható minden könyvkereskedésben.

VEGYES KOZLEMÉNYEK.

Szózat.

Irta: Rákosi Jenő.

Az Európát dúló világháború borzalmasan gazdag képsorozatai felett egy asszonyi alak lebeg, mintha e háború tüzein keresztülmenve emelkednék fölünk egy jobb világba.

De bánatos szeme itt csüggy az elhagyott földön a maga szegény árváin, akiknek anyja és százezer más árván, akinek patronája volt életében.

Hohenberg Zsófia herceggasszony volt a Zsófia Gyermekszanatorium védőasszonya, és most árván maradt tőle a sanatorium maga is.

Mert hiszen azért, amiért e rettentő háborúban a magyar vitézek halálmegvetéssel küzdenek: az ő vére hullott el elsőnek azért a nagy és szent célért.

Azt hittük, hogy a béke munkáiban várja őt egy nagy, történelmi küldetés nemzetei boldogítása körül, mert lám aki a szerelem csodás és titokzatos lobogója alatt formálta a maga és fenséges férje életét, rakta meg családi fészket és készült a feladatra, hogy egy koronás főnek legyen gondnyiható menedéke és biztató anyja: azt váratlanul egy durvább kéz kegyetlenebb történelmi küldetésbe taszította át könyörtelenül. Ő volt a gondviseléstől kiszemelve arra, hogy holttestén át lépjen közibénk a háború réme, amelynek véres feladata, hogy igazságot tegyen népek, nemzetek, országok és fejedelmek között.

És most, amikor hadaink paratlan kintartása és vitézsége folytán ennek az igazságnak közeledő lépteit mintha már halaniók: gondolatunk odaszáll a fejedelmi asszonyhoz, árvák anyjához, árvák patronájatassuk fogékony szíveik előtt.

Mert emléket szántunk neki, hozzá méltó emléket, nem köböt, hanem szívekbe, hálás gyermekszívekbe vésve.

Testi élete meghalt egy világkatasztrófa zord előjátékában; lelke éljen elmulhatatlanul a jótékonyaságban, a segítségben, a szeretetben, a hálában.

Hohenberg Zsófia nevére gyermekvédelmi alapot kívánunk létesíteni s ebben fordulunk a magyar nemzet gyermekeihez, hogy segítsenek meg bennünket. Aki valaha boldog volt anyaságától, aki mint gyermek volt boldog édesanyja mellett; aki mint árva valaha könnyet ejtett és érezte felebarátja simogató kezét, avagy aki meglátta vigasztalás nélkül az árvaság keserves ábrázatát, a boldog boldogságának okáért; aki boldogtalan, az azért, mert tudja, mit jelent árvának, betegnek, szegénynek, boldogtalanak lenni: mindenki a saját jó szívéért és Hohenberg Zsófiának boldogsága teljében átlótt anyai szívéért jöjjön és segítsen adományával nemes és szent célunkban.

A háborúban elfolyt vér, a békében folyandó könnyözön keserveit akarjuk enyhíteni és egy mártirasszony tragikus halálának emlékébe kapcsoljuk a jó cselekedetet, melyre társul kérjük a magyar társadalom szívét, lelkét, eszét és becsületes két kezét, Isten és az árvák nevében.

— **A Hadsegélyző Hivatal feladatairól.** A háborús jótékonyasági intézmények homlokterében kétségkívül a magyar királyi honvédelmi minisztérium által felállított Hadsegélyző Hivatal áll, amely mindjárt a háború kitörése után a király parancsára létesült, hogy központi szerve legyen

Magyarországi területén az önkéntes segélynyújtásnak és irányítója a jótékonyasági cselekvéseknek.

Miután a háború ez alkalmi alakulásra rendkívüli kötelességeket hárít, az elengedhetetlen együttműködés érdekében szükséges, hogy a társadalom figyelmét ismételten reá tereljük a Hadsegélyző Hivatalra.

A Hivatal tevékenységi és működési köre főbb vonásaiban az, hogy alapot gyűjt a katonák özvegyeire s árváira, valamint a rokkantak részére, segíti a harctéren küzdő katonákat és eljuttatja hozzájuk az áldozatkész közönségi szeretetadományait, ruhaneműket oszt ki a rokkantaknak, a katonai özvegyeknek és árváknak és minden téren segítőtje, gyámolítója a háború szerencsétleneinek.

A Hivatal által kezelt jótékonyasági alapok összege már meghaladta a két milliót, természetbeni gyűjtésének eredménye pedig a három millió koronát.

A direkt gyűjtéseken kívül a Hivatal céljainak szolgálatában állanak:

1. A Magyar Nők Korona Alapja, melynek tagja lehet minden magyar asszony és leány, aki legalább egy koronát fizet az alap pénztárába. A teljes bevétel, mint a többi gyűjtésektől elkülönülő alap, a katonai özvegyeké és árváké. Az adományok hivatalos emlékszelvények ellenében történnek, amelyek a Hadsegélyző Hivatalnál és vidéken a Hadsegélyző Hölgybizottságoknál szerezhetők be.

2. A Nemzeti áldozatkésztség szobrának alapzatára és a lovas alak páncélzatára illesztendő bronzlemezek jövedelme felerészben az özvegyeké és árváké, felerészben a rokkant katonáké. Ezt az akciót a Gyorssegély Augusztus-alappal együttesen viszi keresztül a Hadsegélyző Hivatal. E bronzlemezek az adományozó nevével ellátva, két korona minimális áron foglalható ki.

3. Az alakulóban levő Hadsegélyező Szövetségbe beléphet mindenki, aki öt éven keresztül évi egy korona tagsági díj fizetésére vállal kötelezettséget. Ennek a szövetségnek teljes jövedelme felerészben az özvegyeké és árváké, felerészben a rokkantaké. Vidéken a szövetség akciót tagsági ívvel a tanítóság, hazafias áldozatkészséggel intézi.

4. Családi és egyéb gyűjtőperselyeket hozott forgalomba a Hivatal; a családi perselyek 40 fillér árban Budapest, VI. Kosuthi Lajos-utca 12. szám alatt, vagy a Hadsegélyező Hivatalnál (Képviselőház), rendelkezhet meg. Vidéki megrendelések utóbbi helyre intézendők. A befolyó összegek fele az özvegyeké és árváké, fele pedig a rokkantaké.

5. Gyűjti a Hivatal a közönségi természetbeni szeretetadományait élelmi és élvezeti cikkekben, pénzbeli adományokat a harctéren levő és Magyarország területén kiegészítő közös-, honvéd-, és népfelkelőcsapatok részére és az adományokat eljuttatja a harctérre.

6. Elfogad és gyűjt minden fajta pótruházatot és felszerelési tárgyakat a harctéren levő csapatok részére.

7. Forgalomba hoz jelvényeket, emlékérmeket, emléklapokat, csataképes levelezőlapokat, egyéb mű-, dísz- és használati tárgyakat, melyek a Hadsegélyező Hivatal jelvény-, emlékérmével díszítve. Jótékonyasági bélyegeket és számológépeket ad ki, üzleti számlákat, levélpapírokat és névjegyeket jótékonyasági bélyegzővel lát el. Mind ezek jövedelme az özvegy- és árva-alapé.

8. Gyűjt férfiruházati tárgyakat a katonai kötelekből elbocsájtott rokkantak részére. Női- és gyermekruhát a katonák özvegyei és árvái számára.

9. Elfogad készpénzt, arany-, ezüst- és egyéb értéktárgyat, képet, szobrot, stb. az özvegy- és árva-alap javára.

10. Azokat a hozzá érkezett élelmi cikkeket, amelyek a harctérre való szállításra nem alkalmasak, értékesíti s a befolyó összeget az özvegy- és árva-alaphoz csatolja.

A közönségi forduljon bizalommal és szeretettel minden hadsegélyező ügyben a Hadsegélyező Hivatalhoz, mely a legnagyobb készséggel és díjtalanul ad tanácsot és felvilágosítást. Elintézi a lehetőséghez képest ez irányban minden kívánságot. Felkarolja a háború szerencsétleneit, segíti a rászorulókat.

Eppen a kielégítésre váró igények nagy mérve indokolja, hogy a Hivatal fejlődő alapjai a társadalom állandó jóindulatára és támogatására szorulnak.

A Hadsegélyező Hivatal vezetősége a képviselőház palotájában van. Átvételi külföldi levelezési és nagy raktára Budapesten, Váci-utca 38. szám alatt található és ide címzendők az élelmi- és élvezeti cikkeket, ruhaneműket stb. tartalmazó csomagok, ládák. A pénzküldeményeket a Hivatal pénztára (a képviselőház földszintjén) veszi át. A gyűjtő és propaganda osztály (képviseelőház, földszint) az összes jelvényekre és egyéb kiadványokra vonatkozólag szívesen szolgál szóval vagy írásban utbaigazítással. Ugyanitt van a Nemzeti áldozatkésztség szobrának végrehajtó bizottsága is.

— **Hohenberg Zsófia Gyermekvédelmi Alap.** A gyermekszanatoriumi mozgalom élén mint fővédnök a mártírhaltalt halt Hohenberg Zsófia herceggasszony állott. Gróf Zichy János javaslatára a Zsófia Országos Gyermekszanatorium Egyesület »Hohenberg Zsófia Gyermekvédelmi-alap«-ot kíván létesíteni, feladatul tűzvéni ki ezen alappal a háború által sújtott szerencsétlen beteg árvák megmentését.

Isten és az árvák nevében fordul most ezen cél érdekében Rákosi Jenő lapunk más helyén leközölt gyönyörű »Szózat«-ával a társadalom nagylelkűségéhez.

A Hohenberg Zsófia Gyermekvédelmi Alap javára szánt adományokat lapunk is elfogadja és gyűjtőiveket a Zsófia Országos Gyermekszanatorium Egyesület központi irodája (Budapest, VIII., Stáhl-utca 15., I. em.) küld.

— **Az állatállomány kiméltése.** A gazdasági szervezeteiket élénken foglalkoztatja azoknak a módoknak a megkeresése, melyek mellett biztosítható volna az állatállomány lehető kiméltése, nehogy a háború által bizonyosan előidézendő depokoráció nagyobb mezőgazdasági bajoknak legyen forrása. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület dr. Mutschenbacher Emil titkár összefoglaló előadása nyomán elhatározta, hogy lépéseket tesz abban az irányban, hogy a huszfogyasztás bizonyos napokra korlátoztassék, főképp pedig gátoltassék meg a fejős tehének levágása. A Délvidéki Földmívelők Gazdasági Egyesülete emlékiratot intézett a földmívelésügyi miniszterhez, amelyben kifejti, hogy komolyabb aggodalomra nem a kenyér és szemtermés fog okot adni, hanem a hushiány és a depokoráció. E tekintetben szükséges volna megszorító intézkedéseket tenni, hogy úgy a hadseregnél, mint a fejenkénti járandóság, mint a polgári közönségnél a huszfogyasztás leszállítottassék és behozassék a kenyér-utalványok mintájára a huszfogyasztást megszorító utalványrendszer. Mert nemcsak az ökorállományt apasztotta meg az, hogy a vágás semmi korlátozásnak nincs alávetve, hanem a borjuk és fejős tehének is oly nagy mértékben kerülnek vágóhidra, hogy a már eddig beállott hiány pótlására évek lesznek szükségesek. Megállapítja a memorandum, hogy a magas árak következtében ma már a gazdák importált tenyészanyagjukat is eladják a mészárosoknak.

— **A magyar kasza.** A »Gazdaszövetség«, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos

lapja írja: Ha a magyar fegyver dicsőségének a híre az egész világot bejárja, nem kisebb híre van a magyar kaszásnak sem, aki a világ legjobb buzáját aratja. Most jött el annak az ideje, hogy a magyar kaszásnak nincsen párja, mert egy-egy aratónak most kétszer annyit kell végezni, mint más esztendőben. Pelyhedző állu legények és öregedő férfiakkal találkozunk az idén a kalásztengerben. Fiatal lányok, gyermekek és anyák segítenek nekik a marokszedésben. Sokan nem mentek volna ki közülök aratni, ha azok a rendkívüli idők el nem következnek. A kemén munka talány csüggedésre készíti egyiket-másikat. De ha csügged valaki közülök, gondoljon azokra, akik a harctéren még ennél is sulyosabb erőfeszítéseket teljesítenek, akik nem csupán verítékkel, hanem vért izzadnak, akik nem csupán pihenésüket, de még életüket is feláldozzák hazájukért. Az a fiatal legény is az az öregedő férfi gondoljanak arra, hogy a kalász, melyet oly verejtékes munkával aratnak le, a csatatérről visszatérő édes atyának, a régen nem látott fiunak is ad kényeret, mert ebből a kenyérből, amit most aratunk — hisszük — már ők is esznek családjuk körében. Gondoljanak arra, mily jól fog esni a visszatérő édes atyának, a testvérnek, a szerető fiunak falatozni abból a kenyérből, melyet most aratunk. A családi tűzhely boldogságáért harcol a katona a csatatéren, érte dolgozik az arató a mezőn. Erre kell irányulni ma a lelkipásztor szavainak a szöszékről, a néptanító tanításának s az értelmesebb polgárok tanácsainak a nép között. Senki se maradjon e mellett tétlenül, nem csupán szavakra, tettekre, jó példára is szükség van. Mindenki megtalálja cselekvő, felügyelő vagy irányító szerepét a termés betakarítása körül.

— **A magyar gyümölcsstermés értékesítése.** Berlini gazdasági körökben nagy figyelemmel kísérik a magyar gyümölcskivitel, mert pótolni kell az elmaradt olasz behozatalt. Olaszországnak jelentős exportja volt e téren Németországba, az új helyzet most reánk nézve roppant kedvezően alakult s a konjunkturát pompásan kihasználhatjuk. Ajánlatos volna egy permanens központot létesíteni, a mely dolgozna annak a tervét, miként lehetne a magyar gyümölcsöt a megfelelő minőségben és mennyiségben a német birodalomba kivinni.

Minden haszon kell, hogy a termelő munkájának legyen ellenértéke és ennek érdekében a kivitel lebonyolításából a felelőtlen magánvállalkozást ki kell küszöbölni. A kedvező értékesítés reménye a termelőt bizonyára nagyobb erőfeszítésre fogja serkenteni. Németország háromszáz mil-

lió értékű gyümölcsöt és főzeléket importált béke idején, amelynek igen tekintélyes része bennünket illet. A pálinkafőzés korlátozásával körülbelül öt millió métermáza gyümölcs szabadul föl. Ebből konzervet, még pedig dzsemet kell készíteni. Rendkívül fontos nézőpont a kérdés megoldásánál az is, hogy a gyümölcskonzerválás jelekeny mennyiségű cukoriparossal jár. A korszerűséglet megszerzésénél számítani kell arra, hogy a magyar kormány jóakaratosan fogja kezelni ezt a fontos nemzetgazdasági problémát és adókedvezmény nyújtásával figyelembe veszi a magyar mezőgazdasági termelésnek nagy reményekkel biztató új hódításait. De egy másik gazdasági eredményről sem szabad megfeledkeznünk s ez pedig az, hogy a kivitel emelkedése következtében jelentős tömegű német pénz folyik be hozzánk és ez valutánkat megjavítja.

— **A közös vámterület forgalma.** Bécsből jelentik: A monarchia külső kereskedelmi forgalmának 1915 első negyedéről szóló kimutatása a megszokott háborús keretekben mozog. A behozatal értéke 485 millió koronát tett ki, a visszaesés a múlt évhez képest 55 százalékkal. Exportunk az első három hónapban 293.3 millióig hanyatlott, ami 45 percentes csökkenést jelent. Ilyképen kereskedelmi mérlegünk passzivitása ez időben 191.5 millióra rugott, tehát 40 milliónál kisebb a tavalyinál.

— **A hadifoglyok gazdasági munkája.** A községek és magángazdaságok, melyek hadifoglyokat vesznek igénybe a mezőgazdasági munka elvégzésére a hadügyminiszter által kiadott rendelkezéssel arra is köteleztettek, hogy a hadifoglyok őrzésére kirendelt különítmények eltartásáról is gondoskodjanak. Ezeknek a katonai különítmények katonai parancsnokainak a személye fogja nyújtani tulajdonképpen a garanciát arra, hogy a hadifoglyok dolgozni s illetve úgy fognak-e dolgozni, amint azt mezőgazdasági érdekek megkövetelik. Ebből az okból az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek a földmivelségi miniszterhez intézett felterjesztése kívánatosnak tartja, hogy ezen különítmények parancsnokságával olyan katonai egyének bizassanak meg, akik gazdasági ismeretekkel rendelkeznek és a polgári életben gazdasági munkák felügyeletével voltak megbízva, tehát gazdatisztek, vagy olyan gazdasági alkalmazottak, akik munkások, cselédség közvetlen előjárói voltak, akik tehát nemcsak a kellő fegyelmet tudják fenntartani, de a végzendő munka fontosságának tudatában is vannak. Az OMGE felterjesztésében annak a hitének ad kifejezést, hogy azok a panaszok, amelyek a hadifoglyok munkájának értéke tekintetében mindenfelől felmerültek, igen kis-

mennyiségre csökkennének, ha a honvédelmi miniszter ilyen irányú utasítást adna ki az egyes parancsnokságoknak, amiért is kéri az OMGE a földmivelségi minisztert, hogy ebben az irányban a honvédelmi miniszternél a kellő lépéseket tegye meg.

— **Az új termés vasuti szállítása.** A Magyar királyi Államvasutak igazgatósága a következő értesítést küldötte a tözsdetanácsnak: Az országban jelenleg rendelkezésre álló gabonakészletek az 1915. évi termés forgalomba hozataláig előreláthatóan legnagyobb részben felhasználhatók, úgy, hogy a cséplőmunka befejezése után az új gabona elszállítása nagyobb mérvben fog megindulni. Minthogy pedig fedett rakhelyeink és fedett kocsijaink nagy része a gabonaszállításra rendelkezésre állani nem fog, előrelátható, hogy a most következő időben gyakran be fog állani annak a szükségére, hogy a gabonát és örleményeket nyitott helyeken tárolják és nyitott kocsin való szállításnak előfeltétele az, hogy az árut az időjárás káros behatása ellen megvédelmezzék, illetve, hogy kellően betakarják. A főforgó viszonyok között előrelátható, hogy nem leszünk abban a helyzetben, miszerint a nyitott kocsik betakarásához ponyvákat a kívánt mennyiségben rendelkezésre bocsáthassunk és így előáll annak a szükségére, hogy a szállító felek már most gondoskodjanak eszközökről, a melyek segítségével a nyitott helyen tároló és nyitott kocsin szállítandó gabonát és örleményeket az időjárás viszontagsága ellen saját veszedelmükre betakarják.

— **Az erdélyi szász szövetkezetek.** Az erdélyi szász kötelékhez tartozó hitelszövetkezetek száma a múlt évben is gyarapodott és így ez idő szerint 184 szövetkezet tartozik a kötelékbe. A tagok létszáma 15.985-re emelkedett. A 177 szövetkezetnél, mely mérlegét kellő időben elkészítette a forgalom meghaladta a husz milliót és a megelőző évhez képest egy millió koronával emelkedett. A betétállomány 10.079.000 korona, a tartaléktőke pedig 1.307.000 korona, ami szintén jelentékeny gyarapodást mutat. A szász kötelékben van a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségében is és annak minden munkájában tevékeny részt vesz.

A LAPPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfellegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccéltérben

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

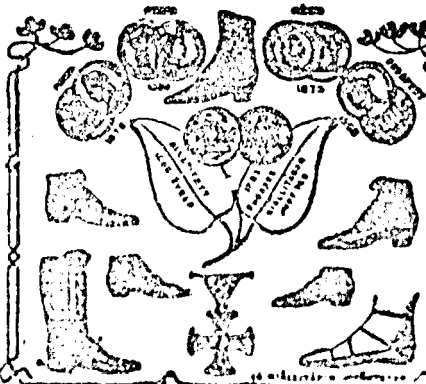
tresort tart a közönség rendelkezésére.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölvívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhelyében a legjobb anyagból, legujabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő neküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

Az
ERDÉLYI GAZDA

kiadóhivatalánál megrendelhető könyvek:

ELADÓ ORSZÁG.

Irtá:

Tokaji László

Ára: 3 korona.

A 254 oldalra terjedő nagy birtokpolitikai és birtokforgalmi statisztikai mű tartalmazza az utóbbi tíz év alatti összes erdélyrészi földbirtok-forgalom részletes adatait. A könyv tartalom-jegyzéke:

Eladó ország. (Bevezetés.) Adataink eredményei. A birtokpadás okai. Az állam feladatai. A társadalom szerepe és hivatása. Az 50 holdan felüli birtokok. Az 50 holdan aluli birtokok. Adataink eredete.

A könyv mindazok számára, akik az erdélyrészi magyarság helyzete és az erdélyrészi földbirtokpolitika kérdéseiről érdeklődnek — nélkülözhetetlen forrásmunka! —

**A FALUSI NÉP
GAZDASÁGI, TÁRSADALMI
ÉS NEMZETI IRÁNYBAN
VALÓ VEZETÉSE.**

Irták:

Tokaji László, Dr. Konrádi Dániel,
Jászberényi András, Dr. Szász Albert
Dr. Seyfried Károly, Dr. Cséser Lajos.

Ára: 1 korona.

A 132 oldalra terjedő könyv az Erd. Gazd. Egylet múlt évi szociális kurzusának előadásait tartalmazza a következő fejezetek alatt: A falusi intelligencia szerepe a nép nemzeti és gazdasági vezetése tekintetében. A mezőgazdasági üzleti érzék és tudás fejlesztéséről. A szövetkezetek. Egészségügyi dolgokról. A kisgazdák peren kívüli jogvédelméről. A gazdakörökről.

— Azok, akik a magyar nép vezetésének nemes missziójára vállalkoztak, e könyvben mindenre kiterjedő, alapos és részletes utmutatást találnak. —

**Az erdélyi
állattenyésztés fejlődése.**

Irtá: **Jakab László.**

Ára: 1 korona.

A 190 oldalas könyv teljesen hű képet adja Erdély állattenyésztésének az utóbbi évtizedek alatt. A műben rendkívül sok eredeti felvételű tenyészállat-fotográfia is van. Állattenyésztők könyvtárából e könyvnek nem volna szabad hiányoznia.

**ROMÁNIA MEZŐGAZDA-
SÁGI ÉS SZOCIÁLIS
VISZONYAI.**

Irtá: **Barabás Endre.**

Ára: 1 korona.

**AZ ERDÉLYRÉSZI
FÖLDBIRTOKPOLITIKA
FELADATAIRÓL.**

Ára: 50 fillér.

**GRÓF MIKÓ IMRÉ
ÉS A MAGYAR FÖLD.**

Ára: 50 fillér.

**UJ HONFOGLALÁS
ERDÉLYBEN.**

Irtá: **Tokaji László.**

Ára: 50 fillér.

A könyv 128 oldalon a következő főbb címeket tartalmazza: A romániai állapotok hatása hazánkra. Románia mezőgazdasága. A román falu. Romániai agrár-reformok. Törvény a mezőgazdasági pénzügyekről. Földmívelő szövetkezetek. Az iszákosság elleni intézkedések. A romániai népoktatás szociális irányai. A romániai tanító szociális munkája. — Stb. stb. — Rendkívül tanulságos munka, melynek elolvasása után egészen más színben látjuk a román faj kulturáliságának fejlődését és mai fokát. —

Irtá: **Tokaji László.**

Földbirtokpolitikai tanulmány az erdélyrészi magyar szász és román erőviszonyokról.

Irtá: **Tokaji László.**

Gróf Mikó Imrének, Erdély Széchenyijének jellemrajza kapcsolatban a forradalom utáni idők és földbirtokviszonyok ismertetésével.

Gyakorlati javaslatok az erdélyi magyar földbirtok megtartása céljából, különös tekintettel az erős magyarvidéki anyaországi nagybirtokok Erdélybe leendő áttelepítésének kérdésére.

Fenti könyvek, amíg a készlet tart, az árak előzetes beküldése mellett megrendelhetők az **ERDÉLYI GAZDA** kiadóhivatalánál, Kolozsvártt, Attila-utca 10 sz. alatt. — A könyvek bérmentve küldetnek meg. *Mind a hét könyv, egyszerre megrendelve, 6 K-ért megküldelük.*

Fenti könyvek megrendelőinek, míg a készlet tart, kívánatra ingyen megküldi a kiadóhivatal még a következő füzeteket:

Gróf Bethlen István és Tokaji László előadóknak az 1913 évi szeptember 7-iki kolozsvári országos földbirtokpolitikai nagygyűlésen megtartott előadásait és Tokaji Lászlónak „Földbirtokpolitikai teendők” eimen, az E. M. K. E. 1914. jan. 11-én rendezett nagy értekezletén, tartott előadását. 3051

Drága a benzin és kevéssé.

A legolcsóbb és legbiztosabb üzemgép a

SZAB. ASTRA gázlokomobil,

mert kb. 450 gr. faszenet fogyaszt óralóerőnként és hazai faszéntermelésünk korlátlan.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.